

VIITTOMAKIELTEN LAUTAKUNNAN 81. KOKOUS

aika tiistaina 7.12.2021, klo 10.10–14.03 (lounastauko klo 11.30–12.30)

paikka Videokokous (Zoom)

läsnä:

jäsenet	Sanna Paasonen	puheenjohtaja
	Mari Virtanen	varapuheenjohtaja
	Janne Kankkonen	
	Laura Kanto	
	Pekka Pasanen	
	Thomas Sandholm	
	Lena Wenman	
	Elin Westerlund	

sihteerit Maria Andersson-Koski
Leena Savolainen

vieraat	Jenny Derghokasian	Kuurojen Liitto ry
	Päivi Mäntylä	Kuurojen Liitto ry

PÖYTÄKIRJA

1. § Kokouksen avaus.

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.10.

2. § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus.

Puheenjohtaja totesi kokouksen laillisesti koollekutsutuksi ja päätäntävaltaiseksi.

3. § Kokouksen esityslista.

Kokouksen esityslista hyväksyttiin muutoksitta.

4. § Lautakunnan edellisen kokouksen pöytäkirjojen tarkistaminen.

Tarkastettiin edellisen kokouksen (80. kokous 15.10.2021) suomen- ja ruotsinkielinen pöytäkirja. Molemmat pöytäkirjat hyväksyttiin muutoksitta.

Kuurojen Liiton kielineuvontatiimin oli tarkoitus tässä kokouksessa antaa ehdotus viittomakielisten pöytäkirjojen kehittämisestä. Työkiireiden vuoksi ehdotusta ei kuitenkaan oltu ehditty laatia, ja sen käsittely siirtyi ensi vuoden puolelle.

5. § Viittomakielisen kokousyhteenvedon laatijan valinta.

Kokousyhteenvedon viittojaksi valittiin Pekka Pasanen.

Todettiin, että saavutettavuusvaatimusten vuoksi kaikki lautakunnan julkaisemat viittomakieliset videot tulee tekstittää suomeksi ja ruotsiksi. Vaihtoehtoisesti voimme tarjota videon ohessa erillisen suomen- ja ruotsinkielinen käännöksen. Myös kaikki lautakunnan verkkosivulla jo julkaistut videot tulee nyt jälkikäteen tekstittää tai tehdä erillinen käännös, ellei näin jo ole tehty. Sihteerit selvittävät, kuinka työhön löydetään tarvittavat resurssit.

6. § Kolmivuotissuunnitelma – keskustelu jatkuu.

Keskusteltiin lautakunnan kolmivuotissuunnitelmaan otettavista aiheista. Seuraavat neljä aihetta oli päätetty sisällyttää suunnitelmaan jo edellisessä kokouksessa 15.10.2021:

- suomalaisen ja suomenruotsalaisen viittomakielen opetus
- Laatia viittomakielelle kääntämiseen -julkaisun (2015) täydentäminen tai päivittäminen.
- selkoviittominen ja selkeä viittominen
- lasten viittomakielen omaksumisen tukeminen

Aiheesta ”lasten viittomakielen omaksumisen tukeminen” syntyi pitkä keskustelu. Esille nostetut tiedot ja näkemykset kirjattiin muistiin, ja muistiinpanoja voidaan hyödyntää sitten, kun asia varsinaisesti otetaan käsittelyyn.

Päätös 1. Kolmivuotissuunnitelmaan päätettiin lisätä vielä seuraavat aiheet:

- kuurojen maahanmuuttajien kielenopetus ja viittomakieliset palvelut
- viittomakielten lautakunnan työn esitleminen erilaisissa viittomakielisten tilaisuuksissa
- viittomakieli mediassa (aihe tulee vielä rajata tarkemmin)
- viittomakielten avatar-teknologia
- muut aiheet:

- SignWiki-kansalaissanakirjojen toimittamistyöhön tutustuminen
- kuurojen tulkkien työnkuva ja heidän mahdollisuutensa harjoittaa ammattiaan

Lopullinen päätös kolmivuotissuunnitelmasta tehdään seuraavassa kokouksessa.

7. § Kuurojen Liiton kielineuvonnan ja viittomakielten lautakunnan välinen työnjako, tilannekatsaus.

Viittomakielten lautakunnan ja Kuurojen Liiton kielineuvonnan välisestä työnjaosta on sovittu lautakunnan kokouksessa 9.10.2019. Tuolloin kielineuvonta oli juuri aloittanut toimintansa. Nyt haluttiin tarkistaa, onko työnjako ollut toimiva.

Kuurojen Liiton kielineuvojat Päivi Mäntylä ja Janne Kankkonen kertoivat, millaista neuvontatyö vuonna 2021 käytännössä on ollut (ks. myös [tekstiliite 1](#)).

Keskustelussa esille nousutta

Jäsenet tiedustelivat, onko osa yhteyttä ottaneista mahdollisesti tukiviittomien käyttäjiä. Suomalaisen viittomakielen neuvonnassa tämä ei ole ainakaan käynyt ilmi. Suomenruotsalaisen viittomakielen neuvontaan on ottanut yhteyttä myös tukiviittomien käyttäjiä.

Suomenruotsalaisen viittomakielen kielineuvonnassa luodaan silloin tällöin myös uudismuodosteita. Tyypillisiä tapauksia ovat erilaiset viranomaiskielen käsitteet. Niillä on monesti olemassa vakiintuneet viittomavastineensa suomalaisessa viittomakielessä, mutta koska ne ovat usein suomenkielisten ilmausten käännöslainoja, niiden lainaaminen suomenruotsalaiseen viittomakieleen ei ole mahdollista. Lainaviittomien merkitys ei aukeaisi ruotsin kieltä käyttäville viittomakielisille.

Kielineuvojat vastaavat silloin tällöin myös eri Facebook-ryhmissä esitettyihin kielikysymyksiin. On kuitenkin jouduttu toteamaan, ettei työaika mitenkään riitä kaikkien kysymys–vastaus-ketjujen seuraamiseen. Usein kysyjät myös saavat Facebook-ryhmän jäseniltä jo niin hyviä vastauksia, etteivät kielineuvojat koe olevan tarpeellista reagoida asiaan.

Kielineuvojat kertoivat, että yksittäisten, neuvonnasta kysytyjen viittomien SignWiki- ja Suvi-sanakirjoissa julkaisemisen lisäksi työaika ei riitä tehdystä työstä laajemmin tiedottamiseen. Laura Kanto ehdotti, että kielineuvonta tilaisi sen tekemää työtä käsittelevän opinnäytetyön esimerkiksi Humakin opiskelijalta.

Janne Kankkonen kysyi, voisiko lautakunta ottaa käsiteltäväkseen suomenruotsalaisen viittomakielen tuhansia ilmaisevat lukuviittomat. Asiasta keskusteltiin ja lopulta päädyttiin ehdottamaan, että kielineuvonta vie asian keskusteltavaksi suomenruotsalaisten viittomakielisten Facebook-ryhmään.

Janne Kankkonen nosti keskusteluun viittomakielisten videoiden selailuun liittyvät ongelmat: videoiden katsojan ei ole yleensä mahdollista kirjoitetun tekstin lukijan tavoin kätevästi valita, mihin kohtaan kokonaisuutta hän paneutuu. Todettiin, että ongelma on arkipäiväinen kaikille viittomakielisiä videoita katsoville, ja että ponnistelut asian ratkaisemiseksi eivät ole vielä olleet riittäviä.

Päätös 2. Päätettiin kutsua Kuurojen Liiton viestinnän edustaja lautakunnan seuraavaan kokoukseen keskustelemaan kanssamme keinoista, jotka helpottavat videoiden sisällöstä tietyn kohdan katsottavaksi valitsemista. Asia kytkeytyy myös kolmivuotissuunnitelman kohtaan "Laatua viittomakielelle kääntämiseen -julkaisun täydentäminen tai päivittäminen".

Lopuksi todettiin, että käydyssä keskustelussa ei tullut ilmi sellaista, jonka perusteella olisi tarpeen muuttaa vuonna 2019 sovittua, lautakunnan ja kielineuvonnan välistä työnjakoa.

8. § Muut esille tulevat asiat.

- a) Lautakunnan Lena Wenmanilta tilaama opinnäytetyö [Översättningsutmaningar i finlandssvenskt teckenspråk – en autoetnografisk studie](#) on valmistunut. Mari Virtanen edusti lautakuntaa Humakin opinnäyteseminaarissa. Lena laatii vielä työstään kertovan videon, joka julkaistaan lautakunnan verkkosivulla.
- b) Kotuksen uusi johtaja Leena Nissilä toivoo voivansa vieraila kaikkien kielilautakuntien kokouksissa keväällä 2022. Sihteerit selvittävät, kumpi kevään kokouksistamme sopii hänelle parhaiten.
- c) Tehtiin tilannekatsaus oikeusministeriön [Kielipoliittisen ohjelman](#) edistymiseen. Ohjelman valmistuminen on siirtynyt alkuvuoteen 2022.
- d) Unescon arvio suomalaisen viittomakielen uhanalaisuudesta, tilannekatsaus.

Joulukuussa 2018 viittomakielten lautakunta ja Kuurojen Liitto yhteistyössä vastasivat Unescon Survey of World Languages -kartoitukseen. Leena Savolainen kertoi, ettei Unesco ole kuitenkaan tähän mennessä antanut arviota suomalaisen viittomakielen uhanalaisuudesta annettujen vastausten pohjalta. Unesco ei ole myöskään julkaissut kartoituksen tuloksia minkään muunkaan kielen osalta.

9. § Ilmoitusasiat.

- a) Pohjoismainen viittomakielten verkosto järjesti 1.12.2021 [Sanoista tekoihin -seminaarin](#), jossa käsiteltiin lasten mahdollisuuksia Pohjoismaissa omaksua ja käyttää viittomakieltä. Seminaariin liittyvät julkaisut:
 - Haualand & al. (2021). [Barn og unges tilgang til tegnspråk i Norden. En litteraturstudie.](#)

- Sahlin, Richard (2021). [Barns och ungas tillgång till teckenspråk i Norden – en juridisk kartläggning.](#)
- b) Kuurojen Liitto ja Suomen Kuurojen Historiaseura järjestivät 1.12.2021 avoimen keskustelutilaisuuden viittomakielisten totuus- ja sovintoprosessista.
- c) Valtioneuvoston rahoittaman Viitotut muistot -hankkeen loppuseminaari pidetään 15.12.2021. Tuolloin julkaistaan myös hankkeen [loppuraportti](#).
- d) Kuurojen Liiton Språkstyrka-projekti on järjestänyt suomenruotsalaisen viittomakielen kääntäjille heidän toiveidensa mukaisesti räätälöidyn kääntämistyön kurssin loka-marraskuussa 2021.
- e) Vammaisuus ja lapsen oikeudet. Lapsen elämää vammaan kanssa. [Lapsiasiavaltuutetun toimiston julkaisuja 2021:4.](#)
- f) Best Practice Protocol on the Use of Sign Language Avatars
 - [saksalaisella viittomakielellä ja kansainvälisellä viittomisella & tekstitys englanniksi](#)
 - [englanniksi](#)
- g) Kansanedustajat Esko Kiviranta ja Merja Mäkisalo-Ropponen ovat 24.11.2021 yhdessä jättäneet sosiaali- ja terveysministeriön vastattavaksi kaksi kirjallista kysymystä:
 - [Kirjallinen kysymys lapsen oikeudesta oppia vuorovaikutuksessa tarvittava kieli tai kommunikointikeino varhaislapsuudessa.](#)
 - [Kirjallinen kysymys vammaisten henkilöiden tulkkaukspalveluista.](#)

10. § Seuraava kokous.

Sihteerit etsivät kalenteriohjelman avulla keväälle 2022 kaksi kokousaikaa. Kokoukset pidetään Helsingissä, Valkeassa talossa, mutta niihin voi tarpeen mukaan osallistua myös etänä.

11. § Kokouksen päättäminen.

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.03.

Vakuudeksi

Leena Savolainen

sihteeri

Sanna Paasonen

puheenjohtaja

Tekstiliite 1. Viittomakielten lautakunnan kokous 7.12.2021. 7. § *Kuurojen Liiton kielineuvonnan ja viittomakielten lautakunnan välinen työnjako, tilannekatsaus.*

Tilastotietoa Kuurojen Liiton kielineuvonnan työstä tammi–marraskuussa 2021.

KIELINEUVONTA 1.1.–30.11.2021	suomalainen viittomakieli	suomenruotsalainen viittomakieli
yhteydenottoja (kpl)	270	76
Kuka kysyi?	<ul style="list-style-type: none"> - viittomakieliset kuurot (125): kääntäjiä, tulkkeja, toimittajia, yksityishenkilöitä, lehtoreita, opiskelijoita, eri ammattialojen asiantuntijoita - kuulevat, viittomakieltä vieraana kielenä käyttävät (145): viittomakielen tulkkeja, tulkiksi opiskelevia, henkilöitä vaihtelevalla taustalla 	<ul style="list-style-type: none"> - viittomakieliset kuurot (36): kääntäjiä, yksityishenkilöitä, viittomakielialan työntekijöitä - kuulevat, viittomakieltä vieraana kielenä käyttävät (40): tulkkeja, viittomakielestä kiinnostuneita, tutkijoita
Mitä on kysytty?	<ul style="list-style-type: none"> - kysyttiin viittomavastinetta 710 eri käsitteelle - 15 laajempaa kysymystä 	<ul style="list-style-type: none"> - kysyttiin viittomavastinetta 310 eri käsitteelle - ruotsinkielistä vastinetta 52 viittomalle - 11 laajempaa kysymystä
Kuinka kysyttiin?	Whatsapp-(video)viesti (210), Whatsapp- tai muu videopuhelu (17), sähköposti (14), Facebook (5), äänipuhelu (1)	Whatsapp-(video)viesti (25), tekstiviesti (28), videopuhelu (Whatsapp, Meet, Facetime, Zoom; 12), sähköposti (10), kasvokkain (9), puhelu ruotsiksi (1)